

Verbeter je gedrag

De veertig overleveringen over
gedragsverbetering

AL QUSHAYRI

vertaling & uitleg
Sonny Van Exaerde

Eerste druk, oktober 2021

ISBN 978-90-830322-9-0

Titel	Verbeter je gedrag
Ondertitel	De veertig overleveringen over gedragsverbetering
Arabische titel	Al Arba'un fi tashih al mu'amala
Auteur	Abu Al Qasim Al Qushayri
Vertaling en uitleg	Sonny Van Exaerde
Inhoudelijke redactie	Mhamed Aarab
Taalkundige redactie	Amal Addou, Jeroen Verstaen
Basis voor vertaling & uitleg	Meerdere werken, zie bronnenlijst

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën, opnamen of op enige andere manier zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever. Op alle uitgaven van Stichting 't Kennishuys gelden strikte auteursrechten. Voor het gebruik van teksten, fragmenten, gedichten, illustraties of alle andere vormen van gebruik uit het werk dat door 't Kennishuys wordt uitgegeven, dient 't Kennishuys schriftelijk om toestemming te worden gevraagd.

DISCLAIMER

De vertaling is een getrouwe weergave van de integrale tekst van het boek van de auteur en reflecteert enkel en alleen de mening van de auteur en niet noodzakelijkerwijs die van de uitgever of de vertaler.

Copyright © Stichting 't Kennishuys 2021

Stichting 't Kennishuys | Postbus 82095 | 2508 EB Den Haag
www.kennishuys.com

Inhoud

Voorwoord	7
Het concept “veertig”	9
Over imam Al Qushayrī	14
Over gedragszuivering	17
Inleiding	21
1. Op zoek gaan naar kennis	23
2. Berouw	29
3. Schaamte	35
4. Tevredenstellen van de tegenpartij	38
5. Bescherming van de tong tegen het verbodene	40
6. Verlaten van slecht gezelschap	43
7. Laten van wat hem niet aangaat	45
8. Laten van wat afleidt van Allāh	48
9. Verdienste via het legitieme	50
10. Stoppen bij het toereikende	52
11. Eerbied voor beide ouders	54
12. Standvastigheid	57
13. Laten van doorvertellen	61
14. Goedmaken tussen mensen	65
15. Onoprechtheid in broederschap	67
16. Vertrouwen	70
17. Vergenoegdheid	74
18. Tevredenheid	76
19. Gedenken van Allāh	80
20. Laten van ogendienst	85
21. Fouten van anderen bedekken	90
22. Positief denken over Allāh	92
23. Bijstaan van moslims	94

24. Goede omgang met de schepping	97
25. Onderhouden van familiebanden	100
26. Barmhartigheid met Allāh's schepping	103
27. De ander hetzelfde wensen als voor jezelf	105
28. Een goede houding	109
29. Houding tegenover kinderen	113
30. Een goede houding tegenover bedienden	116
31. Liefde omwille van Allāh	117
32. Gelovigen zijn zoals één ziel	120
33. Vrijgevigheid en generositeit	122
34. Bijstaan van de zwakke	125
35. Nederigheid	127
36. Advies aan moslims	129
37. Moslims vergezellen	131
38. Beheersing van de blik	133
39. Zachtaardigheid	135
40. Voldoende toegestaan bezit	137
Slot	139
Transliteratie	141
Over de vertaler	143
Bibliografie	145

Over imam Al Qushayrī

Imam Abūl Qāsim °Abdul Karīm Ibn Hawāzin Ibn °Abdil Muttalib Ibn Talḥah al Qushayrī as Shāfi°ī, was een Koranexegeet en vooral een meester in de gedragszuivering. ‘Al Qushayrī’ verwijst naar de naam van een stamhoofd, Qushayr Ibn Ka°b Ibn Rabī°ah.¹⁴ Hij werd geboren in het jaar 376 H. en verloor zijn vader op jonge leeftijd. Hij was getrouwd met de dochter van imam Abū °Alī ad Daqqāq en zij werden voorzien van zes nobele, intelligente zonen:¹⁵ Abū Naṣr °Abdur Raḥīm, Abū Sa°d °AbduLlāh, Abū Mansūr °Abdur Raḥmān, Abū Sa°id °Abdul Wāhid, Abūl Fath °UbayduLlāh en Abūl Muzaffar °Abdul Mun°im.

Het studentenleven van imam al Qushayrī begon vroeg. Hij bestudeerde de Arabische taal, poëzie en rekenkunde. Bij imam Abū °Alī ad Daqqāq leerde al Qushayrī gedragszuivering. Andere leermeesters van hem waren onder andere:

- Abūl Qāsim al Yamānī voor Arabische taalkunde en poëzie;
- Abū Bakr Ibn Fūrak (406 H.) voor geloofsleer;
- Abū Bakr Muḥammad Ibn Abī Bakr at Tūsī (420 H.) voor rechtsleer;
- Abū Ishāq al Isfarāyīnī “al Ustādh” (418 H.) voor rechtsleer;
- Abū Nu°aym °Abdul Malik Ibn al Ḥasan al Isfarāyīnī (430 H.) voor ḥadīth;¹⁶
- Abū °Abdir Raḥmān as Sulamī (412 H.) voor gedragszuivering.

---

¹⁴ *Tāj al°Arūs*, vol. 13, p. 230 en *al Ansāb*, vol. 4, p. 480.

¹⁵ *Ṭabaqāt as Shāfi°iyyab*, nr. 940, p. 336-339 en *al Ansāb*, vol. 4, p. 480.

¹⁶ Zie voor zijn biografie *Sīyar A°lam an Nubalā’*.

Imam al Qushayrī beheerste de volgende vakgebieden: gedragszuivering, rechtsleer, Koranexegeese, geloofsleer, religieuze fundamentele principes, profetische overleveringen en de terminologie hieromtrent, taalkunde, proza, dichtkunst en argumentatieleer. De volgende boeken maken deel uit van zijn literaire prestaties:

- *At Taysīr fī °Ilm at Tafsīr* (gedeeltelijk gepubliceerd);¹⁷
- *Latā'if al Ishārāt fī Tafsīr al Qur'ān*, een spirituele Koranexegeese (gepubliceerd);¹⁸
- *Nahw al Qulūb*, grammatica uitgelegd en gelinkt aan gedragszuivering (gepubliceerd);
- *Kitāb al Arba°in fī Tashīh al Mu°āmalah* (gepubliceerd);
- *Ar Risālah al Qushayriyyah* (gepubliceerd);¹⁹
- een gedicht over de geloofsleer (gepubliceerd);
- *At Tahbīr fī Sharh Asmā' Allāh al Husnā*, een uitleg van de namen van Allāh (gepubliceerd).

De imam stierf in het jaar 465 H. in Nisjapoer en werd begraven naast imam Abū °Alī ad Daqqāq, zijn leermeester. Imam Ibn Kathīr zei: “Niemand van zijn gezin betrad zijn boekenkamer (na zijn dood)

---

¹⁷ Gedeeltelijk uitgegeven tot en met het einde van hoofdstuk ‘al Baqarah’.

¹⁸ Tot op de dag van vandaag wordt deze Koranuitleg bestudeerd in, onder andere Waqf Sinān Bāshā in Istanbul.

¹⁹ Het boek werd meermaals uitgegeven, maar volgens mij is de beste uitgave van Dār al Mīnhāj, aangezien deze gebaseerd is op vijf verschillende manuscripten. Als je in klassieke boeken *Ṣāhib ar Risālah* terugvindt, wordt hier imam al Qushayrī mee bedoeld. Dit werd een naslagwerk voor andere grote geleerden, zoals imam an Nawawī, wat duidelijk blijkt uit zijn uitleg van *Ṣāhib Muslim*. Zie bijvoorbeeld *Ṣāhib Muslim bi sharh an Nawawī*, vol. 2, p. 203 en 205.

7. Laten van wat hem niet aangaat

Een van de hoogstaande etiquette van de zoeker naar tevredenheid, waarmee het inslaan van het pad der wilskracht wordt voltooid, is dat hij laat wat hem niet aangaat.

Overlevering 9 en 10

Abū Dharr⁸⁴ en al Husayn,⁸⁵ Allāh de Verhevene is tevreden met hen, vertelden dat de Boodschapper van Allāh moge Allāh hem becom – plimenteren bij de engelen zei:

“مِنْ حُسْنِ الْإِسْلَامِ الْمَرْءُ تَرَكَهُ مَا لَا يَعْنِيهِ.”

“Het maakt deel uit van iemands goede belevenis van de islam, dat iemand laat wat hem niet aangaat.”⁸⁶

Bespreking

“De zoeker naar tevredenheid” is de vertaling van het Arabische woord *murīd*. Dit is een vakterm uit de gedragszuivering die afgeleid

---

⁸⁴ Abū Dharr al Ghifārī, geboren als Jundub Ibn Junādah, stierf tijdens het kalifaat van °Uthmān, Allāh is tevreden met hem, in het jaar 32 H. *Taqrib at Tabdhīb*, nr. 8087, p. 665.

⁸⁵ Al Husayn Ibn °Alī Ibn Abī Tālīb al Hāshimī stierf als martelaar op °Āshūrā (10 Muḥarram) van het jaar 61 H. Hij werd 56 jaar. *Taqrib at Tabdhīb*, nr. 1334, p. 205.

⁸⁶ *Safwat at Tasammuf*, p. 407.

Bibliografie

- °Ajlūnī, I. (2012). *Kashf al Khaḥā' wa Muḥḥil al Ilbās °ammā ishtabara minal aḥādīthi °alā alsinatīn nās.* (1ste druk). Beirut: Alassriya.
- °Ajlūnī, I. (2010). *Al Arba°ūn al °Ajlūniyyah.* (1ste druk). Bashaer.
- °Arūsī, M. (2000). *Nata'ij al Afkar al Qudsīyyah.* (1ste druk). Beirut: DKI.
- °Asqalānī, A. (2008). *Al Isābah.* (1ste druk). Caïro: Markaz al buḥūth wad dirāsāt al islāmiyyah.
- °Asqalānī, A. (2008). *Fathḥ al Bari.* (2de druk). Riyadh: Dār Ṭaybah.
- °Asqalānī, A. (2012). *Taqrib at Tahdhib.* (3de druk). Jeddah: Alminhaj.
- °Uthmānī, M. (2006). *Takmilat Fathḥ al Mulhim.* (1ste druk). Beirut: Dar Ehia al Tourath al Arabi.
- Aboe Ismaïl & studenten. (2016) *De interpretatie van de betekenis van de Koran.* Den Haag: Stichting as-Soennah.
- Ajībah, A. (2006). *Mi°raj at Tashanwuf ilā Haqā'iq at Taḥannwuf.* (1ste druk). Beirut: DKI.
- Al Marighny, I. (2012). *As Shadharāt ad Dhababiyya °alā Manzūmat al °Aqā'id as Sharnūbiyya.* (1ste druk). Koeweit: Dar Aldeyaa.
- Asākīr, °A. (1992). *Kitāb al Arba°ūn al Bulḍāniyyah.* (1ste druk). Damascus: Al Fikr.
- Aḥbahānī, R. (2009). *Mufradāt al fāḥ al Qur'an.* (4de druk). Damascus: Dār al Qalam.
- Aḥbahī, M. (1996). *Al Muwatta'.* (1ste druk). Dār al Gharb al Islāmī.
- Baghawī, H. (2006). *Ma°ālim at Tanḥīl.* (2de druk). Riyadh: Ṭaybah.
- Baghawī, H. (2010). *Ma°ālim at Tanḥīl.* (3de druk). Riyadh: Dār Ṭaybah.
- Balbān, °A. (2004). *Al Iḥsān fī Taqrib Ibn Hibbān.* (1ste druk). Beirut: Dār al Ma°rifah.
- Barr, Y. (2012). *Jami° Bayān al °Ilm wa Fadlīb.* (10de druk). Damam: Aljawzi.
- Bayhaqī, A. (1987). *Al Arba°ūn as Suḥrā.* (1ste druk). Beirut: DKI.
- Bukhārī, M. (1999). *Ḥaḥīḥ al Bukhārī.* (2de druk). Riyadh: Darussalam.
- Bukhārī, M. (2008). *At Tārikh al Kabīr.* (2de druk). Beirut: DKI.
- Dārimī, °A. (2010). *Musnad ad Dārimī.* (2de druk). Beirut: Dār Ibn Ḥazm.
- Darwish, M. (2003). *I°rāb al Qur'an al Karīm wa Bayānuh.* (9de druk). Damascus: Dār Ibn Kathīr.
- De Koran
- Dhahabī, M. (2004). *Siyar A°lam an Nubalā.* Libanon: International ideas home.
- Dhahabī, M. (2007). *Tabdkīrat al Ḥuffāḥ.* (2de druk). Beirut: DKI.
- Dhahabī, M. (2009). *Al Kashīf.* (2de druk). Jeddah: Al Minhaj.

- Dīnawarī, A. (2009). *°Amal al Yanm wal Laylah*. (4de druk). Medina: Dār az Zamān.
- Fāsī, M. (2005). *Maṭālī° al Masarrāt*. (1ste druk). Beirut: Alassrya.
- Ghazālī, M. (2010). *Kbuluq al Muslim*. (21ste druk). Damascus: Alkalam.
- Ghazālī, M. (2011). *Kitāb al Arba°in fī Usūl ad Dīn*. (2de druk). Jeddah: Dār al Minhāj.
- Ḥafnī, M. (2013). *Ḥāshiyah al Ḥafnī° alal Jāmi° as Ṣagħbīr*. (1ste druk). Damascus: Dar al Nawader.
- Ḥanbal, A. (2005). *Musnad Ahmad Ibn Hanbal*. Libanon: International ideas home.
- Ḥawā, S. (2008). *Al Mustakblas fī Taẓkīyyat al Anfus*. (14de druk). Cāiro: Dār as Salām.
- Haytamī, A. (2015). *Al Fath al Mubīn*. (3de druk). Jeddah: Al Minhāj.
- Hidīr, O. (2013). *De Levende Koran*. (1ste druk). Rotterdam: IUR.
- Hindī, °A. (2012). *Kanz al °Ummāl*. (1ste druk). Beirut: Al- Resalah Al-A'lamiah.
- Ibn °Ajībah, A. (2006). *Mī°raj at Tashawwuf ilā Ḥaqa'iq at Taṣawwuf*. (1ste druk). Beirut: DKI.
- Ibn Kathīr, I. (2003). *Al Bidāyah wan Nihāyah*. (1ste druk). Cāiro: Dār al Fajr lit Turāth.
- Ibn Ṭūlūn, M. (1995). *Kitāb al Arba°in fī Fadl ar Raḥmah war Raḥīmīn*. (1ste druk). Beirut: uitgeverij Ibn Ḥazm.
- Isnawī, °A. (1996). *Ṭabaqāt as Shajfī°yyah*. (1ste druk). Beirut: Dār al Fīkr.
- Jāhīz, °U. (1990). *At Tibyān wat Tabyīn*. Beirut: Dār al Jīl.
- Jawzī, °A. (1987). *Zād al Masīr*. (4de druk). Beirut: Al Maktab al Islāmī.
- Jazarī, °A. (2006). *Usd al Ghābah*. (1ste druk). Beirut: Dar alkitab alarabi.
- Jazarī, M. (2005). *An Nihāyah*. (4de druk). Dammam: Ibn al Jawzī.
- Jurdānī, M. (2013). *Al Jawābir al Lu'lu'yyah*. (1ste druk). Jeddah: Al Minhāj.
- Khaldūn, °A. (2015). *Muqaddimat Ibn Khaldūn*. (1ste druk). Damascus: Resalah.
- Khazrajī, A. (2008). *Kbulāṡat Tadbīb Tabīb al Kamāl*. (5de druk). Beirut: Dār al Bashā'ir al Islāmiyyah.
- Koesen, H. (2010). *De Muqaddima*. Amsterdam: Uitgeverij Bulaaq.
- Manzūr, M. (2003). *Lisān al °Arab*. Cāiro: Dar elhadith.
- Maqdisī, M. (2010). *Ṣafwat at Taṣawwuf*. (1ste druk). Cāiro: Maktabah at Thaḳāfah ad Dīniyyah.
- Māwardī, °A. *Adab ad Dunyā wad Dīn*. Cāiro: Dār as Ṣaḥābah lit Turāth.
- Mubārakfūrī, M. *Tuḳfat al Ahwādī*. Amman: International ideas home.
- Muflīḥ, M. (2007). *Al Adab as Shar°yyah*. (1ste druk). Damascus: Dār al Bayān.
- Munāwī, °A. (1988). *At Taysīr bi Sharḥ al Jāmi° as Ṣagħbīr*. (3de druk). Riyadh: Maktabat al imām as Shāfi°.

- Munāwī, °A. (1996). *Kunūz al-Ḥaqā'iq*. (1ste druk). Beirut: DKI.
- Munāwī, °A. (2009). *Fayḍ al-Qadr*. (4de druk). Beirut: DKI.
- Mundhirī, °A. (1979). *At Targhib wa Tarhib*. (3de druk). Beirut: Dār al Fikr.
- Mundhirī, °A. (2003). *At Targhib wa Tarhib*. (1ste druk). Cäiro: uitgeverij Ibn al Haytham.
- Nasā'ī, A. (2016). *Al Muḥtabā'*. (1ste druk). Taaseel.
- Nasafī, °A. (2011). *Madarik at Tanzīl wa Ḥaqā'iq at Ta'wīl*. (5de druk). Damascus: Ibn Katheer.
- Nawawī, Y. (2004). *Ṣaḥīḥ Muslim bi Sharḥ an Nawawī*. (1ste druk). Cäiro: uitgeverij Al °Aqīdah.
- Nawawī, Y. (2009). *Al Arba°ün an Nawawīyyah*. (1ste druk). Beirut: Alminhaj.
- Naysābūrī, M. (2000). *Ṣaḥīḥ Muslim*. (2de druk). Riyadh: Darussalam.
- Qārī, °A. (2007). *Mirqāt al Mafāṭīḥ*. (2de druk). Beirut: DKI.
- Qārī, °A. *Sharḥ Musnad Abi Ḥanīfah*. Beirut: DKI.
- Qayyim, M. (2005). *Madarij as-Sālikīn*. Cäiro: Darelhadith.
- Quḍā'ī. M. (2011). *Musnad as-Shibāb*. (1ste druk). Beirut: DKI.
- Qushayrī, °A (2009). *Ar Risālah al Qushayrīyyah*. (4de druk). Beirut: DKI.
- Qushayrī, °A (2012). *Sharḥ al Qasīdah al Qushayrīyyah*. (1ste druk). Jordanië: Dar al Fath.
- Qushayrī, °A. (2013). *Kitāb al Arba°in fī Taṣḥīḥ al Mu°amalab*. (1ste druk). Amman: uitgeverij al Fath.
- Rūdānī, M. (2008). *Ṣīlat al Khalaf bi Mamṣūl al Salaf*. (3de druk). Tunis: Dār al Gharb al Islāmī.
- Rundī, M. (2007). *Ghayth al Mawāhib al °Alīyyah*. (2de druk). Beirut: DKI.
- Sā°ānī, A. (2005). *Bulūgh al Amānī min Asrār al Fath ar Rabbānī*. Libanon: International ideas home.
- Ṣābūnī, M. (2012). *Fath al Ilāh al Mun°im*. Ankara: Kalkan Matbaacilik.
- Ṣābūnī, M. (2014). *As Sharḥ al Muyassar li Ṣaḥīḥ al Bukhārī*. Beirut: Almaktaba alassrya.
- Salām, °I. (2010). *Qawā'id al Ahkām fī Islāḥ al Anām*. (4de druk). Damascus: Dār al Qalam.
- Sam°ānī, °A. (1998). *Al Ansāb*. (1ste druk). Beirut: DKI.
- Samarqandī, N. (2006). *Baḥr al °Ulūm*. (1ste druk). Beirut: DKI.
- Sha°rānī, °A. *Lamā'iq al Anwār al Qudsīyyah*. (1ste druk). Beirut: Dār al Fikr.
- Shaybānī, A. (2004). *Az Zuhd*. (1ste druk). Cäiro: Dār al Ḥadīth.

- Shiblī, M. (1992). *Ḥayāt Ibn ʿUmar*. (1ste druk). Beirut: Dār al Jīl.
- Siregar, S. (2009). *De Edele Koran*. (5de druk). Den Haag: ICCN.
- Suyūṭī, ʿA. (2012). *Al Jamīʿ as Ṣaḡhīr*. (6de druk). Beirut: DKI.
- Suyūṭī, ʿA. (2016). *Qūt al Muḡhtadhī*. (1ste druk). Beirut: DKI.
- Ṭayālīsī, S. (2004). *Musnad Abī Dāwūd at Ṭayālīsī*. (1ste druk). Beirut: DKI.
- Tirmidhī, M. (2002). *Sunan at Tirmidhī*. (1ste druk). Beirut: Dar el-Marefah.
- Tirmidhī, M. (2009). *Jamīʿ at Tirmidhī*. Riyadh: Darussalam.
- Van Exaerde, S. (2016). *Minbāj al Imām Abī Dāwūd fī Taʿqībātibi ʿalal Ahādīthi min Sunanih*. (Niet uitgegeven). Rotterdam: Islamitische Universiteit van Europa.
- Zabīdī, M. (2007). *Tāj al ʿArūs min Jawābir al Qāmūs*. (1ste druk). Beirut: DKI.